Վերապատրաստող կազմակերպություն

ՀՀ ԿԳՄՍՆ<< ՄԱՐՏՈՒՆԻ Տ.ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ >>ՊՈԱԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա ՝ Հարցադրումների մեթոդի միջոցով աշակերտների

վերլուծական կարողությունների զարգացումը:

Անցկացման վայրը՝ Մարտուունու Տ.Աբրահամյանի ավան ավագ դպրոց

Աշխատանքի ղեկավար՝ Հասմիկ Բեյբության

Ուսուցիչ՝ Մերինե Կյուրեղյան

Դպրոց՝ Ն.Գետաշենի թիվ 1 միջնակարգ դպրոց

2022

Մարտունի

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն……………………………………………………………..3

Գրական ակնարկ …………………………………………………………..5

Փորձարարական հետազոտություն……………………………………..9

Փորձարարական դաս 1……………………………………………………10

Փորձարարական դաս 2……………………………………………………11

Եզրակացություն……………………………………………………………12

Գրականության ցանկ………………………………………………………13

Դասիպլան 1…………………………………………………………………14

Անդրադարձ……………………………………………………………………..17

Դասիանդրադարձ…………………………………………………………18

Դասիպլան 2…………………………………………………………………19

Դասիանդրադարձ…………………………………………………………20

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հայոց պատմությունը հայ ժողովրդի կենսագրությունն է :Հայ ժողովրդի յուրաքանչյուր զավակ պարտավոր է իմանալ իր ժողովրդի կենսագրությունը:

Սովորելով քո ժողովրդի պատմությունը,ճանաչելով ինքդ քեզ,դու քո ամբողջ էությամբ ՝մտքով ու սրտով կապվում ես քո մայր հողին,հիանում կերտված մշակույթով ու արվեստով ,նախնիների օրինակով կմղվես հերոսական սխրանքների ,կհավատաս,որ կամիշատթանկբան՝հայրենիք,որինանիրաժեշտությանդեպքումկնվիրվեսանմնացորդ:

Հայժողովուրդըիրինքնությունըպահպանելուհամարհարկադրվածէեղելընդդիմանալի զորտերություններիհարձակումներին:Փոխվելենաշխարհակալհարևանպետություններ,բայցանփոփոխենմնացելՀայաստանըզրավելու ,իրենցմիաձուլելունրանցնկրտումները:Անհավասարայդպայքարումհայժողովուրդըթեպետևհաճախզրկվելէանկախպետականությունից,բայցկարողացելէգոյատնել ,պահպանելիրազգայիննկարագիրը,մշտապեսպայքարելէիրգոյությանհամարևպետականությանվերականգնմանհամար:Եվիհմամենքունենքմերանկախհայրենիքը՝հայրենիքորկերտելենքպայքարիուարյանմիջոցով:

Հայոցպատմությանիմացությունըունիճանաչողականնգործնականմեծնշանակություն,որըհնարավորությունէտալիսիրականացնելումերազգայինիղձերը,ձևավորելուուպահպանելուհայիկերպարը,հայրենասիրությունը,ուժնուկորովը:

Հայոցպատմություննունիդաստիրակչականմեծներուժ,որովառաջնորդվելովմենքկբռնենքհաղթանակներիուղղին:

Մերհայրենիքնայսօրաստիճանաբարվերականգնումէիրուժերը,զարգանումևառաջընթացապրում:Մենքպետքէքաջզիտակցենք,որոչոքմեզհամարհարուստուբարեկեցիկերկիրչիստեղծելու:Ուստիմերսրբազանպարտքնէամբողջազգովլցվելմերպետությանկայացման,զարգացմանևբարգավաճմանհայրենանվերգործին :

Բարեկամներս,ուժեղպետությունունենալուզրավականըզերազանցապեսմերսերնդիուսերինէ:Մենքպարտավորենքհիմնավորզիտելիքներձեռքբերել,կարո

ղանանքդառնալհայրենիքիլիիրավքաղաքացիներ,ՀՀարժանավորկառուցողներ:

Սամերպատմականառաքելությունն է:

Ուստիուսումնականհաստատություններումարդյունավետուսուցում

կազմակերպելու,կրթությաննպատակներնիրականացնելուհամարանհրաժեշտեն

որոշակիմեթոդներ:Բնականաբարկարևորնշանակությունունիուսուցմանմեթոդներիընտրությունը:

Հետազոտականաշխատանքինպատակնէ՝ուսումնասիրելհարցադրումներիմեթոդիա
զդեցություննաշակերտներիվերլուծականկարողություններիզարգացմանվրա:

Կրթությանմեջվերլուծականկարողություններիզարգացմանանհրաժեշտությունըբխու
մէայնիրողությունից,որայժմաշակերտներիմեջմեխանիկականսերտումըավելիշատէ,
քանվերլուծականմտածողությունը:Ուսուցիչըչպետքէբավարարվիաշակերտինպատր
աստիգիտելիքներիհրամցնելով:Պատրաստիգիտելիքներիմեխանիկականընկալումըմի
ակողմանիգործողությունէնքիչէնպաստումինքնուրույնմտածելու,վերլուծելուունակու
թյուններիզարգացմանը:Գիտելիքներիմիայնակտիվյուրացումըկնպաստիերեխայինի
նքնուրույնմտածել
,վերլուծել,երազել,գտնելպատճառահետևանքայինկապերը,հայտնագործելնապագայ
ումլավմասնագետդառնալ :

Վերլուծականմտածողությունըսերտորենկապվածէտրամաբանությանհետ:Այնպատ
ասխանատուէստացվողտվյալներիվերլուծության,համեմատությանհամար,իսկտրամ
աբանականմտածողությունըհիմնվումէպատճառահետևանքայինկապերիվրա:Տրամ
աբանելու,եզրահանգումներկատարելուունակությանզարգացմանլավագույնմիջոցնե
րիցմեկնայնէորմենքոչթեսահմանումըպատրաստիհրամցնենքերեխային,այլփաստեր
ըդիտելտանքևպահանջենք,որնաայդփաստերիցեզրակացությունանի
,ընդհանրացումկատարի,գտնիպատճառահետևանքայինկապըևարտահայտիսեփակ
անտեսակետը:

Ցանկալիարդյունքիհասնելուհամարուշադրությանէարժանիակտիվուսուցմանժամա
նակակիցմեթոդի՝հարցադրմանկիրառմանհնարավորությանուսումնասիրումը:

Ըստժամանակակիցմանկավարժությանպահանջների՝աշակերտըպետքէունենավերլո
ւծականմտածողություն ,ինչինկարելիէհասնելհարցադրմանմեթոդո

ԳՐԱԿԱՆԱԿՆԱՐԿ

Հարցերիկիրառությունըդասավանդմանգործընթացումամենահզորգործիքներիցմեկն
է ,որըբարձրացնումէուսուցմանորակը:

<<Հարցասիրությունըստեղծումէգիտնականներևբանաստեղծներ>>-ԱնատոլՖրանս

Պատմությանմեջհարցադրումներիմեթոդիկիրառումըդասավանդմանգործընթացիկա
բևորևբաղկացուցիչմասնէկազմում:Հարցադրումներիկիրառմամբոչմիայնկարելիէստ
ուգելնախկինումյուրացվածգիտելիքներիաստիճանը
,խթանելվերլուծականմտածելակերպը ,զարգացնելևամրապնդելձեռքբերվածը
,այլևաևբարձրացնելաշակերտներիներգրավվածությանաստիճանը
,որնէլիրհերթինազդումէուսուցմանորակիևարդյունավետությանվրա:

<<Տվեքերեխայինհետաքրքրասիրություն ,գիտելիքընակզտնիինքը>>-ԱնատոլիԳին

Հարցադրումներիմեթոդըկիրառելիսպետքէընտրելճիշտռազմավարություն1.երբուսու
ցիչըհարցըուղղումէամբողջդասարանին ,սաամենատարածվածմեթոդներիցմեկնէ
,որիշրջանակումտրվողհարցերընպատակունենպարզելունյութիյուրացմանմակարդ
ակը ,սակայնփորձըցույցէտվել
,որայսդեպքումհարցերինպատասխանումենդասարանիբարձրառաջադիմությունուն
եցողաշակերտները,սակայնճիշտհարցադրման
,հարցերիճիշտընտրությանևձևակերպմանդեպքումէականորենկարողէփոխվելվերջն
ականարդյունքը:Արդենդասինկմասնակցեննհարցերինկպատասխանենզրեթեբոլորը:
2.հարցականբառերիռազմավարություն,այսմեթոդըկիրառվումէ,երբաշակերտներըար
դենծանոթենթեմային:Առաջարկվումէադյուսակկազմել
,որիձախկողմումպետքէգրելհարցականբառերիմիամբողջշարք,իսկաջկողմումթեմայ
ինառնչվողհասկացություններ
:Օգտագործելովաղյուսակիձախսյունիհարցականբառերըևաջսյունիհասկացությունն
երըաշակերտներըկազմումենհարցեր
,որինմասնակցումենբոլորաշակերտները:3.Պատասխանում
,այսռազմավարությանդեպքումհարցինպատասխանումէանվանակոչվածաշակերտը:
Այսմեթոդիառավելությունըկայանումէնրանում
,որդասինմասնակցումենգրեթեբոլորաշակերտները՝անկախիրենցառաջադիմություն
ից:4.Ժամանակակիցմանկավարժությանմեջմեծտարածումէգտել<<ՎեցW-
րի>>ռազմավարությունը
,երբթեմայիավարտիցհետոսովորողներըզույգերովերկխոսություններվարում՝պարզելո
ւհամարթեինչէտվելիրենցտվյալթեմայիուսումնասիրությունը:

Մեթոդներըբազմազանեն,ուստիպետքէհաշվիառնելսովորողներիառանձնահատկութ
յունները,քանիորաշակերտներիցյուրաքանչյուրնիրտեսակիմեջառանձնահատուկէ,դ
րանովպայմանավորվածունիանհատականմտածողություն,ինչըդրսևորվումէգործողո
ւթյուններիռազմավարության,աշխարհընկալման,շրջապատողմիջավայրիումարդկա
նցհետհարաբերություններում :

Ճիշտևժամանակինկատարվածհարցադրումներըշարժումենսովորողիհետաքրքրությունը ,խթանումքննադատականմտածողությունը ,մղումվերլուծականանդրադարձի,օգնումյուրովիիմաստավորել,ուսումնասիրելզաղափարները ,համադրելսովորածընկատարելընդհանրացումներ :

Ուսումնականգործընթացիկազմակերպմանառումովշատկարևորէհարցերտալուհմտությունները :

Հարցերըպետքէլինեն՝

1.Հստակ

2.Նպատակաուղղված

3.Հակիրճ

4.Տեղին

5.Աշակերտներիմակարդակինհամապատասխան

6.Տրամաբանականհաջորդականությամբ

7.Մտածելուտեղիքտվող

Հարցիճիշտննպատակաուղղվածկողմըհանգումէսովորողիվերլուծականկարողություններիզարգացմանը:

Վերլուծականմտածելակերպըմտածողությանմիգործընթացէ ,որըներառումէ.

- Փաստերի ,իրադարձությունների ,երևույթների ուշադիր վերլուծություն
- Տրամաբանական շղթաններ կառուցելու ունակություն
- Տեղեկատվության մեծ հոսքի մեջ հիմնականը երկրորդականից առանձնացնելու ունակություն
- Տեսլական հեռանկար
- Մտքերի հստակ հայտարարություն
- աուղղակի հերթականություն

Վերջին տարիներին կրթության ոլորտում մեծ տարածում են գտել տաքսոնոմիաները:Դրանք նպատակ ունեն զանազանելու ուսուցման տարբեր մակարդակներն ու ուսուցիչներին և ուսումնական ծրագրեր մշակողներին օգնելու ուսուցումն ավելի բազմազան դարձնելուն սովորողների մեջ տարբեր մակարդակի հմտություններ ու կարողություններ զարգացնելու հարցում:Տաքսոնոմիաները կարելի է բաժանել վերլուծականի և համադրականի :Վերջինիս դեպքում ուսուցիչը աշակերտներին գիտելիք է մատուցում մասնավորից դեպի ընդհանուր գնալով :Իսկ

վերլուծականի դեպքում իմացությունը բաժանվում է մասերի և ուսուցումը կատարվում է յուրաքանչյուրի զարգացման ուղղությամբ ։

Բենջամին Բլումը հայտնի է ավելի բարձր մակարդակի մտածողության հարցերի տաքսոնոմիա մշակելով ։Տաքսոնոմիան սկսվում է մտածողության հմտության ամենացածր մակարդակից և տեղափոխվում է բարձր մակարդակի մտածողության հմտություն:

Ստեղծել գտնել կապեր գաղափարների միջև

- Ձևավորել,հավաքել,ամբողջացնել,հակադրել ենթադրել,զարգացնել,ձևակերպել,հեղինակել,բացահայտել

Գնահատել Հիմնավորել կարծիքը կամ որոշումը

- Գնահատել ,բանավիճել,պաշտպանել,դատել,ընտրել,աջակցել,գնահատել ,քննադատել ,կշռադատել

Վերլուծել Գտնել կապեր գաղափարների միջև

- Տարբերակել,կազմակերպել,կապակցել,համեմատել,հակադրել,առանձնացնել,ուսումնասիրել,փորձարկել,հարցձևակերպել

Կիրառել Կիրառել տեղեկույթը նոր իրավիճակում

- Կատարել,իրագործել,լուծել,կիրառել,ցուցադրել,մեկնաբանել,գործել,պլանավորել,նախագծել

Ըմբռնել Մեկնաբանել մտքերն ու գաղափարները

- Դասակարգել,նկարագրել,քննարկել,բացատրել,ճանաչել ,գտնել,հաղորդել,ընտրել,թարգմանել

Հիշել	Հիշել փաստերն ու հիմնական գաղափարները • Սահմանել,կրկնօրինակել,քվարկել,անգիր անել

Նոր գիտելիքներ ձեռք բերելու աշակերտի հնարավորությունը մեծապես կախված է այն բանից,թե գիտելիքների ինչ պաշար ունի աշակերտը:Այն աշակերտները ովքեր ունեն գիտելիքների հարուստ պաշար ավելի շատ բան կարող են վերցնել նոր ուսուցանվող նյութից:Հետևաբար որպեսզի աշակերտները ունենան մնայուն գիտելիքներ,պետք է ուսուցանվող նյութը կրկնելու,ամրապնդելու,կիրառելու,կապակցելու հնարավորությունընձեռվեն:Ընդ որում ՝դա պետք է արվի կանոնավոր և շարունակական ձևով:Այլ կերպ ասած ՝պետք է կարևորել ոչ միայն ուսումնական ծրագրի ընդգրկումը ,այլև խորությունը:

ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտական աշխատանքն

իրականացրել եմ Գեղարքունիքի մարզի Ներքին Գետաշեն գյուղի թիվ 1միջնակազ դպրոցի 9ա դասարանում,որտեղ սովորում են 23 աշակերտ՝12 տղա,11աղջիկ:

Հայոց պատմություն առարկան այս դասարանում դասավանդում եմ շաբաթական 2 դասաժամով :Դասարանում սովորում են ուժեղ,միջին և թույլ ընդունակություններով

աշակերտներ:Հետազոտվող աշակերտները 8 են ,որոնք ունեն կարողությունների և հմտությունների տարբեր մակարդակներ:

Այսպիսով, նշված դասարանում հետազոտական աշխատանքն իրականացրել եմ երկրորդ կիսամյակում:Օրվա թեման էր <<1920 թ. թուրք-հայկական պատերազմը>>:Այն ընդգրկուն թեմա էր և ըստ թեմատիկ պլանավորման հատկացված է 2 դասաժամ :

Դասի նկատմամբ աշակերտների հետաքրքրասիրությունը բարձրացնելու համար կիրառել եմ հարցադրումների մեթոդը ,որի վերջնական նպատակը վերլուծական կարողությունների զարգացումն է;

ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ԴԱՍ 1

Դասի թեման էր <<1920թ. թուրք-հայկական պատերազմը(տես դասապլան 1,էջ 14)

Դասաժամը սկսվեց տնային աշխատանքների ստուգումով,բոլորը ներկայացրին իրենց տնային աշխատանքները:Քննարկվեց տնային աշխատանքի սխալները և բացթողումները ,տրվեց բանավոր հետադարձ կապ:

Հարցադրումներով սկսվեց դասը: Ամփոփեցինք<<Հայաստանը ռուս-թուրքական հարաբերությունների ոլորտում>>թեման,որպեսզի ստուգեի աշակերտների ձեռք բերած գիտելիքները անցած թեմայից:Աշակերտները պատասխանեցին առաջադրված հարցադրումներին իմ ուղղորդվող հարցերի օգնությամբ:Դասը քննարկելուց և ամփոփելուց հետո,կարճ դասախոսությամբ հաղորդեցի նոր դասը:8 աշակերտներն որոնց նկատմամբ պետք է իրականացնեի հետազոտական աշխատանք փորձեցի հարցադրումների միջոցով ստուգել նրանց գիտելիքները նոր դասից:Քանի որ հետազոտվող աշակերտները միջին կարողությունների տեր էին ,իմ հարցերին պատասխանում էին ոչ լիարժեք:Ուստի վերլուծական կարողությունները զարգացնելու համար, աշակերտներին հնարավորություն տվեցի երկխոսության մեջ մտնել թե իմ,թե միմյանց հետ,որը նպաստեց ներկայացնել սեփական մտքերը,գաղափարներն ու հասկացությունները և գիտելիքների իմաստավորումը :

Խիստ կարևոր է աշակերտին սեփական մտքերը ներկայացնելու ,ինչպես նաև մյուսների մտքերը լսելու հնարավորություն տալը:Այն նպաստում է գիտելիքների իմաստավորմանը:

Հասակակիցների հետ քննարկումների ժամանակ մտքերը շարադրելը վճռական գործոն է դառնում ուսումնառության և զարգացման վրա :

Բացի այդ,հարցեր առաջադրելուց հետո ուսուցիչը պետք է մտածելու ժամանակ տա աշակերտին (3-5 վայրկյան),որպեսզի նրա եզրակացությունները լինեն փաստերով ,տրամաբանական ապացույցներով:

Դասն ավարտվեց տնային աշխատանքի հանձնարարությամբ ՝դասի վերաբերյալ հարցեր և առաջադրանքներ բաժնից և համեմատական աղյուսակ <<Բաթումի և Ալեքսանդրապոլի պայմանագրերը>>:

Հարցադրումների միջոցով վերհիշում ենք Բաթումի պայմանագրի կնքման թիվը,վայրը ,կետերը ,որպեսզի աշակերտներին հասկանալի լինի լրացնել աղյուսակը:

ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ԴԱՍ 2

Նոր դասի թեման էր՝<<Հայաստանի խորհրդայնացումը>>(տես դասապլան2 էջ19)

Թեման բավականին բարդ և իմաստալից էր:Դասը սկսվեց տնային աշխատանքների ստուգումով :Տնային աշխատանքների ստուգման փուլում նորից անդրադարձ կատարեցինք Բաթումի և Ալեքսանդրապոլի պայմանագրերին :Աշակերտներին տրվեցին բաց ,փակ և հուշող հարցեր :Աշակերտները հարցերին պատասխանում էին մեծ ոգևորությամբ :Քանի որ դասը բավականին իմաստալից էր, կարճ

դասախոսությամբ այն ներկայացրի ես,այնուհետև կատարեցինք խմբային աշխատանք՝հետևյալ հարցադրումներով

1.Հայաստանի դիրքորոշումը խորհրդայնացման վերաբերյալ

2.Ռուսաստանի դիրքորոշումը Հայաստանը խորհրդայնացնելու վերաբերյալ

3.1920թ.դեկտեմբերի 2-ի Երևանյան համաձայնագիրը

Հատկացված ժամանակի ավարտից հետո յուրաքանչյուր խումբ մանրակրկիտ ներկայացրեց իր թեման,բնականաբար խմբում աշխատում էին հետազոտվող 8 աշակերտները և ի ուրախություն ինձ նրանք ցուցաբերեցին լավ առաջադիմություն,իրենց ստացած գիտելիքներով՝ տվյալ թեմայից ։

Խմբային աշխատանքի ժամանակ խմբերը կարող են լրացնել միմյանց,շատ դեպքերում զրույցը կարող է վերաճել բանավեճի,ուստի պետք է վերահսկել ժամանակը և ուղղորդող հարցերով մոտեցնել խնդրի հասկացմանը:

Հարցադրումների մեթոդի միջոցով կատարվեց գիտելիքների ամրապնդում :Ու այստեղ ամենակարևորը,որ աշակերտները իրենք կարողացան վերլուծական եզրահանգումներ անել տվյալ բարդ քաղաքական պայմաններում Հայաստանի շուրջ ստեղծված իրավիճակի մասին,Ռուսաստանի երկդիմի քաղաքականության մասին:

Հանձնարարվեց տնային աշխատանք ,հետևյալ հարցադրմամբ՝համաձայն եք այն կարծիքին, որ խորհրդայնացումը Հայաստանում այլընտրանք չուներ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով,գիտամեթոդական գրականության հետազոտության ուսումնասիրության ու հետազոտության գործնական աշխատանքի արդյունքների վերլուծության հիման վրա հանգել ենք այն եզրակացության,որ հարցադրումների մեթոդի ազդեցությունը աշակերտների վերլուծական կարողությունների զարգացման վրա հնարավոր է երկարատև ժամանակահատվածի պայմաններում: Ընդ որում՝վերլուծական մտածողությունը կարելի է զարգացնել հարցադրման մեթոդով,երբ հատուկ ընտրված

հարցերի միջոցով ուսուցիչը խթանում է պատճառահետևանքային կապերի բացահայտմանը,եզրահանգումներկատարելու,պրպտելու,վերլուծելու,պատասխանն երփնտրելու կարողությանը,խնդիրները լուծելու իրենց մոտեցումների մշակմանը:

Հետազոտության արդյունքում պարզ դարձավ ,որ հարցերը դրդում են սովորողներին մտածել ,տրամաբանել ,վերլուծել ,կանխատեսել,կատարել եզրահանգումներ ,ճիշտ հարցադրումներ:

Քանզի հարցադրումների մեթոդը ինտերակտիվ մեթոդ է ու աշակերտները սիրում են համագործակցել ուսուցիչների հետ ,դա արդեն մոտիվացնում է աշակերտին ակտիվություն ցուցաբերել դասի ընթացքում ,ուշադիր որսալ ուսուցչի խոսքը:

Հարցադրման մեթոդների կիրառման նպատակն է սովորողներին ներգրավել ինքնուրույն իմացական գործունեության մեջ ,ստեղծել անձնական շահագրգռվածություն ցանկացած ճանաչողական խնդիրներ լուծելու համար :Քանզի մարդկանց ընդունած որոշումներն ու դրանից բխող վարքագիծը ,կատարած գործողություններն կախված է նրանց մտքերից :Մտքերը ձևավորվում են ելնելով աշխարհայացքից:Կատարված գործողությունների վերջնարդյունքը կախված է մարդկանց մտքերի ճիշտ կամ սխալ լինելուց :

Այսպիսով ,հարցադրումների մեթոդը կարող է ունենալ ազդեցություն սովորողների վերլուծական կարողությունների զարգացման վրա ,քանի որ ինտերակտիվ մեթոդների ժամանակ հաճախ աշխատում են խմբերով ու ենթախմբերով ,ինչը ենթադրում է համագործակցություն՝բարձր և ցածր ընդունակություններ ունեցող աշակերտների միջև:Ուստի երկարատև ,սիստեմատիկ և հետևողական աշխատանքի պայմաններում հնարավոր է հասնել ցանկալի արդյունքի:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1.Յու.Ամիրջանյան,Տ.Սահակյան,Մանկավարժություն,Երևան 2001 թ.

2.Բաբանսկի,Մանկավարժություն,1-ին հատոր 1996թ.

3.Վ.Բարխուդարյան ,Հայոց պատմություն ,Երևան 2008թ.

4.Վ.Բարխուդարյան ,Հայոց պատմություն ,Երևան 2019թ.

5.Ուսուցման մեթոդական ձեռնարկ ուսուցիչների համար,Երևան 2002թ.

https://kznakhimnadram.blogspot.com/

https://kznakhimnadram.blogspot.com/p/blog-page_82.html

https://www.armedu.am/

Դասի պլան 1

Ուսուցիչ՝ Մերինե Կյուրեղյան

Առարկա՝	Հայոց պատմություն	Ամսաթիվ	08.11.2021թ	Կիսամյակ	2-րդ	Դասարան	9ա
Թեմա՝	1920թ.թուրք-հայկական պատերազմը:						
Օգտագործվող նյութեր	9-րդ դասարանի Հայոց պատմության դասագիրք,տետր,մարկերներ,կրպչուն թղթեր,պլակատներ,քարտեզներ:						
Նպատակը՝	Նպաստել ՀՀ անկման շրջանի մասին գիտելիքների ձեռք բերմանը ,						

	Իմանա թուրք-հայկական պատերազմի պատճառները, Իմանա Ալեքսանդրապոլի և Կարսի անկման պատճառները, Իմանա Ալեքսանդրապոլի պայմանագրի կետերը , Նպաստել արժևորելու բանակի դերը, Բացատրելու ,մեկնաբանելու ղեկավարների գործունեությունը, Գնահատելու և դասեր քաղելու կարողությունների զարգացմանը:			
Վերջնարդյու նքը	Կարողանա՝ Ներկայացնել պատերազմի բուն պատճառները, Ալեքսանդրապոլի պայմանագրի բվանդակությունը, Մեկնաբանել Կարսի անկման պատճառները , Վերլուծելու ռուսական կողմի դիրքորոշումը:			
Գործողությու ն ներ (ժամ/ տևողութ յուն)	Ուսումնա կանգործունեո ւ թյուն *Աշակերտներ*	Ուսումնական գործունեություն *Ուսուցիչ*	Հարցադրում ներ	Կիրառվող մեթոդ/ներ/
Մուտք ներկա բացակա 3 րոպե	Ողջույն:Անհ րաժեշտութ յան դեպքում պատասխա նում են ուսու ցչի հարցերին	Ողջույն,հաշվառում, դասի նախապատրաստում, տնային աշխատանք ների քննարկում:	Ինչ անհասկանա լի հարցեր ունեն անցած դասից	
Խթանում 5-10 րոպե	Աշակերտ ները լսում են ուսուցչին,նշ ումներ են կա տարում,մտա ծում են տրված հար ցերի մասին, հիշում անցածը,պա տասխանում են հարցերին հարկ եղած դեպքում հնչեցնում հարցեր:	Մտագրոհ անել դեպ քերի,իրադարձություն ների վերաբերյալ,հար ցադրումների միջոցով աշակերտներին հիշեց նել նախորդ դասի կա րևոր դեպքերն ու իրա դարձությունները,լսել կարծիքներ:	1.Որոնք էին ՀՀ և ԽՌ միջև բարդ քաղա քական հարա բերություննե րի պատճառ ները: 2.Որոնք էին հայ ռուսական բա նակցություն ների ձախողման պատճառները 3.Ինչ նպատակ Էր հետապն դում քեմալա կան շարժումը 4.Որոնք էին ռուս-թուրքա կան մերձեց ման պատճառ	Մտագրոհ, Զրույց քննարկում

			ները:	
Իմաստի Ընկալում 10-15ր	Հարցերին պատասխա նում են ան վանակոչված աշակերտ ները,անհրա ժեշտության դեպքում մյուսները կատարում են լրացում ներ:	Կարճ դասախոսութ յանբ ներկայացնել նոր ուսուցանվող դասը: Այնուհետև հարցերի միջոցով ստուգել անվանակոչված աշա կերտների գիտելիք ները նոր դասանյու թի վերաբերյալ:	1.Երբ սկսվեց Թուրք-հայկական պատերազմը և ինչ ընթացք ունեցավ: 2.Որոնք էին հայկական բանակի պարտության պատճառները 3.Որոնք էին Ալեքսանդրապոլ ի պայմանագրի կետերը: 4.Ինչու պայմանագիրը իրավական ուժ չունեցավ:	Հարցադրում ներ Զրույց Մտագրոհ Քննարկում
Կշռադա տում 10րոպե	Աշակերտ ները լիարժեք ըն կալում են դասի բոլոր հարցադրում ները և հիմ նական գաղափար ները:	Այս փուլում ամրապն դում և ամբողջացնում ենք հիմնական գիտե լիքները:	1.Ռուս-թուրքական դիրքորոշումը Հայաստանի նկատմամբ:	
Տնային աշխատանք 5 րոպե	Նոր դասը սովորել պատմել,դասից դուրս բերել նոր անունները և հասկացությունները,կազմել ժամանակագրություն,լրացնել<<Բաթումի և Ալեքսանդրապոլի պայմանագրերը >> համեմատական աղյուսակը:			

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ժամանակակից կրթության նպատակն է զարգացնել այնպիսի անհատ,ով պատրաստ լինի ինքնակրթության,ինքնազարգացման,ինքնադաստիարակման:

Ուստի դասաժամերի խնդիրներից մեկն է երեխանների մեջ ձևավորել ճանաչողականհետաքրքրություն, սեփական գործունեության վերահսկում,անդրադարձ կատարելու կարողություն և կրթվելու պատրաստակամություն:Երեխան ակտիվ կլինի,եթե գիտակցի ուսման նպատակն ու դրա անհրաժեշտությունը,եթե նրա յուրաքանչյուր գործունեություն լինի գիտակցված և հասկանալի:

Ժամանակակից մանկավարժության մեջ անդրադարձը գործունեության արդյունքների վերլուծությունն է:Դասի ընթացքում անդրադարձ կատարելը ինքնանպատակ չէ,այնզարգացնում է անհատի մեջ ինքնուրույնություն,նախաձեռնողականություն և գիտելիքները կոնկրետացնելու ընդունակություն,ուստի անդրադարձը պետք է լինի բազմաբնույթ:

Անդրադարձը սովորողների և ուսուցչի համատեղ գործունեությունն է,որը հնարավորություն էտալիս կատարելագործել ուսումնական գործընթացը՝կենտրոնանալով յուրաքանչյուր աշակերտի անհատականության վրա:Այն կապված է դասի նպատակի հետ:

Անդրադարձի խնդիրներից է պարզել,թեինչ է կատարվել դասի ընթացքում :Անդրադարձը բավականին սուբյեկտիվ է,այսինքն ՝դասի տարբեր սուբյեկտներ կարող են տեսնել միևնույն գործունեության կամ հասկացության տարբեր իմաստներ:

Ուսուցչի խնդիրն է աշակերտների համար ստեղծել այնպիսի պայմաններ ,որ նա ցանկություն հայտնի խոսել անցկացրած դասի կամ իր գործունեության մասին:

Անդրադարձ կատարելու ժամանակ անհրաժեշտ է հաշվի առնել ՝

- Դասի նպատակը
- Ուսումնական նյութի բովանդակությունն ու բարդու թյունը
- Դասի տիպը
- Ուսուցման ձևերն ու մեթոդները
- Սովորողների տարիքային և հոգեբանական առանձնահատկությունները:

Անդրադարձ կատարելու կարողությունը անհրաժեշտ է երեխային ոչ միայն ուսումնական գործունեության ,այլ նաև ողջ կյանքի ընթացքում :Այն օգնում է երեխային արտահայտել իր մտքերը ,որոշումներ կայացնել,գիտակցել և գնահատել իր հնարավորությունները և անհրաժեշտության դեպքում ժամանակին վերապատրաստվել ու քայլել ժամանակին զուգընթաց:

ԴԱՍԻ ԱՆԴՐԱԴԱՐՁԸ

Հետազոտվող աշակերտները սկզբնական հարցերին դժվարությանբ պատասխանեցին,ուստի կազմակերպված երկխոսությունից հետո,դասի ամփոփման փուլում երեխաները մեկ նախադասությամբ լրացրին գրատախտակին նախօրոք գրված արտահայտություններից որևէ մեկը.

1.Այսօր ես իմացա…

2.Հետաքրքիր էր….

3.Ես հասկացա,որ…

4.Ես սովորեցի….

5.Ես զգացի,որ…

6.Ես կարողացա….

7.Ես կփորձեմ…

8.Դասը կյանքի համար ինձ տվեց….

Դասի պլան2

Ուսուցիչ՝Մերինե Կյուրեղյան

Առարկա՝	Հայոց պատմություն	Ամսաթիվ	10.11.2021	Կիսամյակ	2-րդ	Դասարան	9ա
Թեմա՝	Հայաստանի խորհրդայնացումը						
Օգտագործվող նյութեր	9-րդ դասարանի Հայոց պատմության դասագիրք,տետր,պլակատներ ,մարկերներ,կպչուն թղթեր ,նկարներ,քարտեզներ,կավիճ:						
Նպատակը՝	Իմանա՝ • 1920թ.Երևանյան հայ-ռուսական բանակցությունների, վերսկսվելը պատերազմական գործողությունների ընթացքում • Իմանա ԽՌ քաղաքականությունը Հայաստանի նկատմամբ,						

	• Որ իրադարձությունները նպաստեցին Հայաստանի խորհրդայնացմանը, • Փորձի գնահատել 1920թ.դեկտեմբերի 2-ի Երևանյան հանաձայնագիրը:			
Ուսուցման արդյունքներ ,որոնք կփաստեն ,որ ուսուցումը տեղի ունեցավ				
Վերջնարդյունքները	Կարողանա՝ • Բացատրել Ռուսաստանի միջնորդական դերը Հայաստանի և Թուրքիայի միջև, • Պարզաբանել ԽՌ իրական նպատակները Հայաստանի վերաբերյալ, • Պարզաբանել, որ 1920թ.դեկտեմբերի 2-ի Երևանի հայ-ռուսական համաձայնագրով անկում է ապրում Հայաստանի առաջին Հանրապետությունը և Հայաստանը հայտարարվում է Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետություն:			
Գործողություններ (ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն *Աշակերտներ*	Ուսումնական գործունեություն *Ուսուցիչ*	Հարցադրումներ	Կիրառվող մեթոդ/ներ/
Մուտք,ներկա-բացակա 5րոպե	Ողջույն,անհրաժեշտության դեպքում պատասխանում են ուսուցչի հարցերին	Ողջույն,հաշվառում ,դասի նախապատրաստում ,տնային առաջադրանքների քննարկում	Ինչ անհասկանալի հարցեր ունեն անցած դասից:	
Խթանում 5-10 րոպե	Աշակերտները լսում են ուսուցչին,նշումներ են կատարում,մտածում են տրված հարցերի մասին ,հիշում են անցածը,պատասխանում են հարցերին՝հարկ եղած դեպքում հնչեցնում	Հարցադրումների միջոցով աշակերտներին հիշեցնել նախորդ դասի կարևոր դեպքերն ու իրադարձությունները,լսել կարծիքներ:	1.Երբ կնքվեց ռուս-թուրքական մերձեցման նախնական պայմանագիրը և ինչ հետևանքներ ունեցավ այն: 2.Ինչ արտակարգ միջոցառումներ ձեռնարկեց կառավարությունը պատերազմի ժամանակ:	Հարցադրում, Զրույց Քննարկում

	հարցեր:		3.Ինչու մեծ տերություննե րը անտարբեր գտնվեցին հայ ժողովրդի նկատմամբ: 4.Կարսը ինչու լուրջ դիմադրությու ն ցույց չտվեց:	
Իմաստի ընկալում/10-15/րոպե	Կատարվում է խմբային աշխատանք, խմբերը ներկայացնո ւմ են կատարված աշխատանք ը	Կարճ դասախոսությամբ դասը ներկայացնում եմ ,դասարանը բաժանում եմ խմբերի ,բաժանում թեմանները:Հատկաց ված ժամանակի ավարտից հետո լսում եմ խմբերի ներկայացրած տարբերակները:	1.Երբ վերսկսվեցին մոսկովյան ընդհատված հայ-ռուսական բանակցությու նները: 2.Երբ խորհրդայնաց վեց Հայաստանը: 3.Ովքեր ստորագրեցին այն:	Խմբային աշխատանք Հարցադրում Ներ Զրույց Քննարկում
Կշռադատում/10րո պե/	Սովորողներ ը լիարժեք ընկալում են դասի բոլոր հարցադրումն երը և հիմնական գաղափարն երը :	Այս փուլում կիրառում եմ <<Հաճոյախոսություն >>մեթոդը ,որտեղ սովորողները գնահատում են իրենց ներդրումը դասի մեջ:	Թուրքական պատերազմի հետևանքները:	Հաճոյախոսութ յուն
Տնային աշխատանք 5/րոպե/	Նոր դասը սովորել պատմել,դասից դուրս բերել նոր անունները և հասկացությունները ,կազմել ժամանակագրություն,և համաձայն եք այն կարծիքին ,որ խորհրդայնացումը Հայաստանում այլընտրանք չուներ:			

-21-

ԴԱՍԻ ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Խմբային աշխատանքի ավարտից հետո,հետազոտվող աշակերտները որոշակի հարցերում դժվարանում էին,ուստի կազմակերպվեց երկխոսություն և անհասկանալի հարցերը քննարկելուց հետո իրականացվեց <<Հաճոյախոսություն>>վարժությունը(գործնական ունակությունների,գովասանքի,զգացմունքների հաճոյախոսություն)որտեղ սովորողները կգնահատեն միմյանց ներդրումը դասի մեջ:

Հետազոտվող աշակերտների համար՝

Ընտրիր՛ պնդումը	Ինձ զգացի
Ամեն ինչ հասկացա,կարող եմ օգնել մյուսներին Ոչինչ չհասկացա	Լավ Վստահ Համարձակ

Հետաքրքիր էր Երկար կիիշեմ Միանման էր Անհետաքրքիր էր	Հպարտ Հիմար Անվստահ բարկացած